

OBSAH

ÚVOD. Člověk jako Boží obraz podle Řehoře z Nyssy	9
Zdroje Řehořovy antropologie	12
Pléróma „člověk“ a „dvojitá výbava“ lidské přirozenosti	25
Apokatastasis	33
Rukopisy, překlady a edice Řehořova díla <i>O stvoření člověka</i>	43
Struktura a obsah spisu	47
ŘEHOŘ Z NYSSY: O STVOŘENÍ ČLOVĚKA	51
Předmluva: Řehoř, biskup z Nyssy, svému bratru Petrovi, Božímu služebníkovvi	53
1. kapitola: Kapitola obsahuje zčásti úvahy o přirozenosti světa a zejména výklad toho, co bylo před vznikem člověka	57
2. kapitola: Proč se člověk objevil při stvoření až poslední	65
3. kapitola: Přirozenost člověka je vzácnější než celé zjevné stvoření	67
4. kapitola: Konstituce člověka veskrze ukazuje moc vládnout	71
5. kapitola: Člověk je podobiznou Boží královské moci	73
6. kapitola: Zkoumání příbuznosti mezi myslí a přirozeností a zároveň vyvrácení nauky anhomoiů	75
7. kapitola: Proč není člověk vybaven přirozenými zbraněmi ani pokrývkou	79

8. kapitola: Proč je postava člověka vzpřímená; ruce jsou určeny k řeči; filosofické úvahy o rozdílnosti duší 83
9. kapitola: Lidská schránka je uzpůsobena jako nástroj k užívání řeči 93
10. kapitola: Mysl působí prostřednictvím smyslů 97
11. kapitola: Lidská přirozenost je nepochopitelná 101
12. kapitola: Zkoumání lokalizace vůdčí složky; pojednání o slzách a o smíchu; přírodovědné úvahy o vzájemném vztahu mezi látkou, přirozeností a myslí 103
13. kapitola: Zkoumání příčin spánku, zívání a snů 117
14. kapitola: Mysl není v části těla. Rozdílnost tělesných a duševních pohybů 131
15. kapitola: Racionální duše je duší v pravém slova smyslu a právem je tak i nazývána; ostatní duše jsou dušemi pouze podle jména. Schopnost mysli proniká celým tělem a dotýká se odpovídajícím způsobem každé části 133
16. kapitola: Úvahy o Božím výroku: „Učiňme člověka, aby byl naším obrazem podle naší podoby.“ Zkoumání, jaký je smysl obrazu a zda se to, co podléhá vášním a smrti, podobá tomu, co je blažené a prosté vášní, a jak může být v obraze rozlišení na muže a ženu, když v předobraze není 137
17. kapitola: Co říci těm, kdo namítají: Následuje-li rozmnožování až po hříchu, jak by vznikly duše, kdyby první lidé zůstali bez hříchu? 151
18. kapitola: Iracionální vášně v nás pocházejí z příbuznosti s iracionální přirozeností 157
19. kapitola: Proti těm, kdo tvrdí, že radost z dobrých věcí, ve které doufáme, bude opět záležet v jídle a pití, protože je psáno, že v ráji žil člověk od počátku díky těmto prostředkům 163

20. kapitola: Jaký byl život v ráji a co je zakázaný strom	167
21. kapitola: Vzkříšení je očekáváno spíše jako nutný následek než na základě ohlášení v Písmu	173
22. kapitola: Proti těm, kdo se ptají, proč vzkříšení, je-li něčím krásným a dobrým, ještě nenastalo, ale je očekáváno až po uplynutí určitého času	175
23. kapitola: Ten, kdo uznává počátek existence světa, musí souhlasit i s koncem	185
24. kapitola: Vyvrácení argumentů těch, kdo tvrdí, že látka je věčná stejně jako Bůh	189
25. kapitola: Jak může být i někdo z pohanů přiveden k víře v Písmo, které učí o vzkříšení	191
26. kapitola: Vzkříšení se nevymyká pravděpodobnosti	205
27. kapitola: I když se lidské tělo rozloží na prvky veškerenstva, může být opět ze společného zdroje každému navráceno to, co je jeho vlastní	207
28. kapitola: Proti těm, kdo tvrdí, že duše byly dříve než těla, anebo naopak že těla byla stvořena dříve než duše. Kapitola obsahuje také vyvrácení bádchorek o stěhování duší	215
29. kapitola: Ustavení nauky, že příčina existence duše i těla je jedna a táž	221
30. kapitola: Zběžné lékařské pozorování tělesné konstituce člověka	229
<i>Seznam pramenů</i>	255
<i>Sekundární literatura</i>	264
<i>Zkratky knižních řad, slovníků a periodik</i>	271
<i>Ediční poznámka</i>	273